

# התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות  
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

## תתקלב

ערב שבת קודש  
פרשת נשא

י"א בסיוון ה'תשע"ב



יוצא לאור עלידי

מכון ליובאוויטש שעליד

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

## התחלת וסיום זמן שיעור היומי

כתב הרב שמואל שי' גליצנשטיין, שליח ביישוב צור יצחק:  
בדרך כלל, ביומא דפגרא, כאשר התוועד הרבי במוצאי היום (כגון: י"ט כסלו, י"א ניסן (תשמ"ה), י"ב תמוז וכיו"ב), היה הרבי מבאר את השיעור היומי של היום עצמו (במוצאי היום). ברוב הפעמים הקדים לכך הרבי, שהיות והיו מקריבים את האימורים (ואיברי-העולות) של קורבנות היום במוצאי היום, הרי שגם "הלילה שלאחריו" שייך עדיין ליום עצמו<sup>8</sup>, ולכן הוא מבאר את ההלכות של אותו היום.  
יחד עם זה מצינו שהרבי היה מבאר לפעמים את השיעור היומי של היום למחרת. היו גם פעמים, במוצאי יומא דפגרא שביאר את השיעור של אותו היום והוסיף, שהיות ונמצאים כבר בלילה של היום הבא, מן הראוי לבאר גם עניין בשיעור היומי של היום הבא.  
ככל הדברים הנ"ל, מצינו גם בקשר לשיעור החומש היומי.  
והגיב על כך הרב חיים שי' זילבר, שליח בצפת:  
אכן ידוע, ויש עדויות לכך (מהמשב"קים), שהנהגתו הקבועה של הרבי (לעצמו) היתה ללמוד בלילה אור ליום פלוני, את השיעור שלמחרת. (ע"כ).  
והנה בשיחת ליל הושענה-הרבה תשמ"ט<sup>9</sup> אמר הרבי במפורש, שאפשר ללמוד את שיעור הרמב"ם גם בלילה שלאחריו<sup>10</sup>.

והבהיר הרבי את דעתו בזה בשיחה מוגהת מאוחרת יותר, מש"פ וארא תשמ"ט<sup>11</sup>, בהקדמה לביאור בשיעור הרמב"ם היומי: "ולהעיר, שבכללות העניין דלימוד שיעורים יומיים בתורה, מודגש גם תוכן העניין דחיבור למעלה מהזמן עם הזמן - שהרי התורה... היא למעלה מהזמן... ואף-על-פי-כן נמשכת ובה בגדרי הזמן, שחלק מסויים בתורה שייך ליום זה, כמו פרשת השבוע... שיעור היומי ברמב"ם...", ובהערה 39 שם: ולכן, יש להשתדל ללמד במשך היום, לפני הלילה, אף-על-פי שאם מאיזו סיבה לא הספיקו ללמד במשך היום, יכולים וצריכים להשלימים בלילה... כמו הקטר חלבים ואיברים שמצוותן עד שיעלה עמוד השחר...<sup>12</sup> - הרי שלכתחילה יש ללמוד גם את שיעור הרמב"ם ביום, ולא לדחותו ללילה שלאחריו.

(8) כנפסק בשו"ע או"ח סי' רלח ס"ב (מעירובין סה"ב), שאת השיעורים שלא הספיקו ללמוד במשך היום, יש להשלים בלילה שלאחריו.

(9) התוועדות ח"א עמ' 192, בלתי מוגה. וראה הלשון ב'מראות קודש'.

(10) זו"ל הנדפס שם: "שיעור גדול, שלכאורה קשה להספיק ללמודו בעיון המתאים במשך היום (כולל גם בצירוף הלילה, כמדובר כמה פעמים במענה לשואלים בדבר בנוגע לשיעורים שנתקנו ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו [המו"ל לא ציינו זאת, והכוונה למענות המובאים בשערי הלכה ומנהג או"ח ח"א עמ' קצא. וראה ס' המנהגים עמ' 20]... ובהתאם לכך, יש להתעכב על עניין מסויים ברמב"ם... בשיעור דהושענא רבה... (ההדגשה שלי).

(11) 'משיחות ש"פ וארא, ר"ח שבט תשמ"ט' ס"ו (התוועדות ח"ב עמ' 208 ואילך).

(12) ומביא שם בשוה"ג מהל' מעשה הקרבנות פ"ד ה"ג שאעפ"כ "משתדלין להקטיר ביום, חביבה מצוה בשעתה" [ואגב, כיוון שעוסק ברמב"ם, נקט בפשיטות בהערה זו כדעתו שם ה"ב אודות הקטר חלבים ואיברים, שחז"ל תיקנו גם בו "עד חצות" (דלא כרש"י ורע"ב רפ"ק דברכות, כמו שהעיר במשנה למלך שם)]. וזה בהתאם להאמור באג"ק ח"ג עמ' שלא, שערי הל' ומנהג או"ח ח"ב עמ' קפג, שלומדים חת"ת ביום ת"ב דווקא, כיוון שזהו רק בדיעבד להשלימים בלילה. ועדיין צריך ביאור במה שנדפס ב'מורה שיעור' ללמוד (לכתחילה) את שיעור הרמב"ם היומי דת"ב - במוצאי ת"ב, ודנו בזה בעבר ב'התקשרות'.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

## נישואין בכ' בסיוון / שיעור רמב"ם בלילה שלפני

### קביעת נישואין בכ' בסיוון

להלן – שקלא־וטריא בלבד, בלי הכרעה כלשהי. ביום זה אירעו כמה פורענויות, הן במסעות הצלב<sup>2</sup> והן בגזירות ת"ח ות"ט<sup>3</sup>, וכתב המגן־אברהם<sup>4</sup>: "נוהגים להתענות ביום כ' בסיוון בכל מלכות פולין...". וכן אומרים שם 'סליחות' ביום זה. ויש נוהגים שלא לערוך נישואין היום<sup>5</sup>. וזו כנראה הסיבה למסופר ביומן שנת תשל"ח: במענה לזמן קביעת 'זוארט' שנערך באור ל"א בסיוון, ענה הרבי: "בטח תהיה אחרי השקיעה"<sup>6</sup>. מאידך, בשנת תשד"מ כתבו לרבי על חתונה שנקבעה לכ' בסיוון, ולא הגיב דבר (אף־על־פי שעל תאריך אחר שכתבו לו קודם לכן – בטעות – כתב הרבי שאינו אפשרי)<sup>7</sup>. וה' יאיר עינינו.

1) ראה בלוח 'דבר בעתו'.  
 2) בפרעות המסע השני בשנת ד'תתקל"א, והראשונים יסדו קינות וסליחות ליום הזה (שם).  
 3) בעיר מירוב וסביבתה, באוקראינה. ואז גור 'ועד ארבע ארצות' תענית וסליחות ביום זה (שם).  
 4) סוף סימן תק"פ.  
 5) ארחות חיים להרה"צ מספינקא (והוא בסי' תצג ס"ק א בשם אמרי דוד), וכן שם ובס' טעמי המנהגים עמ' תיח בשם הרה"צ מהר"י מבעלזא זצ"ל. ובס' נטעי גבריאל הל' נשואין פמ"ח הע' ח כתב ע"ז: "וכן הורה מו"ר מפאפא וכו' האדמו"רים מסאטמאר וליובאוויטש זצ"ל". וע"ע מקורו.  
 6) ומסיים "אכן כ"ק אדמו"ר מבאבוב שליט"א אמר שבגליציה [בחבל־ארץ זה נמצאות שתי העיירות בעלזא ובאבוב] עושין חתונה ביום כ' סיוון, שעיקר הקפידא הוא רק במדינת אשכנז ופולין ששם היו הצרות והגזירות". וראה בס' הנשואין כהלכתם פ"ה סנ"ט "ימים שראוי להתענות בהם [בנייהם מנה את כ' סיוון. והביא את מנהג בעלזא בזה. וסיים:]... אך רבים אינם נמנעים מלערוך נשואין בימים אלה", ע"פ הרמ"א וב"ח או"ח ס' תקע"ג.  
 7) ולהעיר שבשיחת ש"פ בהר"ב בחוקותי תשמ"ג (ס"ב ואילך, התוועדות ח"ג עמ' 1448. בלתי מוגה) מבאר הרבי אודות תענית כ' בסיוון, שלמרות האמור במג"א שנוהגין להתענות בו, "אעפ"כ בימינו אלו אין מתעניין בכ' סיוון ברובם ככולם דקהילות ישראל" [ועד"ז בסה"ש תנש"א ח"ב עמ' 611, שרבותינו נשיאנו לא התענו ביום זה, אף לא כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע בהיותו בפולין ושם היו כמה שנהגו לצום, ומבאר שלא חסרה אצלם מעלת ה'עת רצון' דתענית ביום זה, אלא פעלו זאת ע"ד 'אתהפכא', עיי"ש]. והביא זאת כדוגמא לאמירת 'אב הרחמים' בשבת מברכים סיוון, שהענין הבלתי רצוי שבו אינו שייך בימינו אלה, כדברי אדמו"ר האמצעי שבזמנינו "כבר בטלו הגזירות והשמדות ולא יהיו עוד" (שע"ת שער התשובה ה'ב, [שם] – מזמן האריז"ל ואילך. ומעיר הרבי: "ומכאן הוכחה נוספת [באם יש צורך] שהשמדות דהשואה הו"ע בפ"ע, שאינו בגדר עונש ותיקון, ככפנים – שיחת ש"פ ויחי ועשרה בטבת תנש"א, סה"ש ח"א עמ' 234 והערה 116), ונותר ב'אב הרחמים' דשבת זו רק מעין דוגמא ל'אודך הו' כי אנפת ב'י' שיהא לע"ל, אתהפכא חשוכא לנהורא, עיי"ש. מאידך מצאנו שהרבי ציין את אמירת 'אב הרחמים' זו בקשר לתענית שעות שגזרו גדולי הרבנים בער"ח סיוון תש"מ (לקוטי שיחות ח"ג עמ' 242 הע' 5). ועצ"ע.  
 8) יומן שבסו"ס 'שיחות קודש' תשל"ח (מהדורת ברוקלין תשס"ב), ח"ג עמ' 368 (במהדורה הישנה אינו). ולכאורה צריך ביאור, כי אם אין לקבוע ביום זה, עדיף היה להמתין עד סיום היום בצאת הכוכבים.  
 9) שני המענות מופיעים ב'אוצר מנהגי חב"ד' דחודש סיוון (הנדפס עם תיקון ליל שבועות, הוצאת היכל מנחם, ירושלים תשס"ד) עמ' שיב. כדבר המענות, אין בידנו את נוסח השאלות שהפנו לרבי, שאולי היו מסייעות בידיו להבין את הסיבה, כגון: אם החתן והכלה אינם מבני האשכנזים (או פולין); או אם היתה סיבה פרטית כלשהי שמנעה או את הקדמתו או איחור תאריך החתונה.

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם				
י"א בסיוון ה'תשע"ב - י"ח בסיוון ה'תשע"ב				
יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"א בסיוון	הלכות איסורי ביאה פרק יב-יד.	הל' ברכות... בפרקים אלו. פרק א.	מליית שנב. שמו. שמו.
ש"ק	י"ב בסיוון	פרק טו-יז.	פרק ב.	מליית נב. נה. נד. שנד. שס. שסא.
א'	י"ג בסיוון	פרק יח-כ.	פרק ג.	מליית קסא. קסב. מ"ע לח. מליית קס. קנח. קנט.
ב'	י"ד בסיוון	פרק כא-כב. הלכות מאכלות אסורות... בפרקים אלו. פרק א.	פרק ד.	מליית שנג. מ"ע קמט.
ג'	ט"ו בסיוון	פרק כד.	פרק ה.	מ"ע קנ. קנא. קנב. מליית קעב. קעד.
ד'	ט"ז בסיוון	פרק ה-ז.	פרק ו.	מליית קעג. קעה. קעו. קעז. קעח.
ה'	י"ז בסיוון	פרק ח-י.	פרק ז.	מליית קעט. קפ. קפח.
ו'	י"ח בסיוון	פרק יא-יג.	פרק ח.	מליית קפא. קפב. קפד. קפה. קפג.

### זמני השבוע\*

תאריך	עלות השחר**		זמן וציצית ותפילין	זריחה החמה	זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד' לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה							
ו', י"א בסיוון	3.02	4.10	4.36	5.43	9.05	12.39	1.14	7.41.8	8.09
ש"ק, י"ב בסיוון	3.01	4.09	4.36	5.43	9.05	12.39	1.14	7.42.3	8.10
א', י"ג בסיוון	3.01	4.09	4.36	5.42	9.05	12.39	1.14	7.42.9	8.10
ב', י"ד בסיוון	3.00	4.08	4.35	5.42	9.05	12.39	1.14	7.43.4	8.11
ג', ט"ו בסיוון	3.00	4.08	4.35	5.42	9.05	12.39	1.15	7.43.9	8.12
ד', ט"ז בסיוון	2.59	4.08	4.35	5.42	9.05	12.39	1.15	7.44.4	8.12
ה', י"ז בסיוון	2.59	4.08	4.35	5.42	9.05	12.40	1.15	7.44.9	8.13
ו', י"ח בסיוון	2.58	4.07	4.35	5.42	9.05	12.40	1.15	7.45.4	8.13

\* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות. \*\* לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין. \*\*\* זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

### זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י
נשא	7:05	8:22	7:20	8:25	7:13	8:27	7:21	8:24
בהעלותך	7:08	8:26	7:23	8:29	7:16	8:30	7:24	8:27

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעלייד צעיריאגודת חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יור"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר־חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

# הלכות ומנהגי חב"ד

תפילת מנחה: אין אומרים 'צדקתך צדק'.  
פרקי אבות – פרק א.  
מאחר חצות הלילה במוצאי שבת, אומרים תחנון כרגיל.<sup>5</sup>

יום שני,  
י"ב בסיון

יום ראשון בלילה, אור ליום שני: סוף זמן קידוש לבנה לכתחילה, כל הלילה. בדיעבד – עד יום שני בלילה, אור ליום שלישי, בשעה 23:02.

יום שלישי  
ט"ו בסיון

התחלת מאסר כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע ביום שלישי, אור ליום רביעי ט"ו בסיון שנת תרפ"ז.

מכיוון שבשבת קודש זו הוא סיום ימי התשלומין, וההוראה היא להוסיף ביום זה (גם) בנתינת הצדקה, יש לתת צדקה זו מערב שבת.<sup>1</sup>

שבת קודש פרשת נשא  
י"ב בסיון

סיום ימי התשלומין. זמן מתאים להחלטות טובות וביצוען, בשיעורי תורה והפצתה, באהבת ואחדות ישראל, ובנתינת הצדקה.<sup>2</sup>

תפילת שחרית  
קריאת התורה: לפי מנהג מדינתנו<sup>3</sup> ההפסקות בין העליות – שונות מהנהוג ברוב החומשים, והן כדלהלן:

שני מתחיל: 'בני מררי' (ד, כט).  
שביעי (וגם קריאת שיעור החומש היומי בשיעורי חת"ת, וכן להקוראים שוב את ה'שביעי' שמו"ת לפני תפילת שחרית כמנהג רבותינו ונשיאנו) מתחיל: 'זאת חנוכת המזבח' (ז, פג).

אין אומרים 'אב הרחמים'.  
\* בכל שבת קודש: אמירת השיעור תהלים – אחר עלינו, ואחר כך אמירת 'ולקחת סולת' ו'שש זכירות'.<sup>4</sup>

(1) ראה לקוטי שיחות חלק כח עמ' 315 ס"ג בקשר לצדקה דיום השבת, ובאג"ק ח"ד עמ' שכד ושערי הל' ומנהג יו"ד ר"ס קמח בעניין יארציט שחל בש"ק.

(2) ע"פ 'התועודיות' תשמ"ט ח"ג עמ' 323.

(3) כנדפס בחומש 'תורה תמימה' שהרבי השתמש בו לשמיעת קרה"ת.

(4) כ"ה בתיקונים של הרב טובי' ש' זילברשטרם לסידור 'תהלת ה' תשל"ח, שהגיהם הרבי והסכים להדפסתם (תיקון זה נשמט מהדפוס. רשימת התיקונים המלאה נדפסה בקובץ 'הערות הת' ואנ"ש' 770, ג' אייר תש"ע, עמ' 71).

(5) הן בארה"ק והן בחו"ל, ע"פ דברי אדה"ז בסידורו לפני למנצח. יענך'. והטעם לפי שכל עניין תשלומין אלו הוא בעניין הקרבנות, ואין בהן 'ספיקא דיומא' – אג"ק כרך כ עמ' רנא, לקוטי שיחות כרך ד עמ' 1312.

(6) כדעה המקילה ביותר, החתם סופר (בשו"ת חאו"ח סי' קב, בביאור דעת הכנה"ג בשם הראשונים. ראה בס' 'קידוש לבנה – אוצר הלכות ומנהגים' פ"ד ס"ד ובהערות. וגם הגר"י לנדא ז"ל לא היקל יותר מזה), בניכוי 21 דקות מ'אופק קהיר'.

(7) רשימת המאסר' (המקור בלה"ק). לקוטי דיבורים ח"ד, ליקוט לד, עמ' 1222. ספר השיחות תר"פ"ז עמ' 179. 'ספר התולדות – אדמו"ר מהוריי"צ' (כפר חב"ד תשל"ו) ח"ג פ"ח.

# בין ישראל לקב"ה – כל פרט חיוני

לשם מה מובא הפסוק "כי תשטה אשתו", דבר חמור ביותר, כראיה למאמר חז"ל המדבר גם על דברים קלים שנעשו בגלל רוח שטות?  
• מכיוון שישראל הם בחינת 'אשה' לקב"ה, הרי גם בעבירה על רצון קל – כבר איננה "אשה כשרה העושה רצון בעלה" • גם בפשטות: האשה היא המעוררת את הבעל לתת צדקה וללמוד שיעורי תורה ללא חשבונות, ואף אינה מניחה לו לישון עד שיסיים את שיעוריו הקבועים... • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

מפסוק. ובהכרח לומר, שהפסוק "כי תשטה" שייך במיוחד לעניין "אין אדם עובר עבירה כו". וצריך להבין שייכות זו.

ויתירה מזה אינו מובן: "יש בכלל מאתיים מנה" <sup>5</sup>, אבל אין בכלל מנה – מאתיים.

ובמילא, כשרוצים להביא ראייה ש"אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות" – שעניין זה אינו דווקא בעבירה חמורה שחייבים עליה כרת, אלא בכל עבירה, אפילו לדקדוק קל של דברייסופרים<sup>6</sup>, ואפילו "קדש עצמך במותר לך"<sup>7</sup> [שהרי הטעם לכך מבואר בתניא<sup>8</sup>, שזהו לפי שהאדם עובר על רצון העליון, והרי כן הוא גם ב"קדש עצמך במותר לך"] – למה מביאים ראייה

א. בסעיף ג' שנתבאר [לעיל] (במאמר) – מבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר את עניין שטות דלעומת זה, ומביא ראייה ממה שכתוב<sup>3</sup> "כי תשטה אשתו".

בכלל, בתורת החסידות כל העניינים הם בדיוק, וכאשר מביאים ראייה מפסוק, אין זה כדי לגלות בקיאות, אלא משום שפסוק זה שייך לעניין זה.

ובנדון דידן: השייכות של הפסוק "כי תשטה אשתו" לעניין שטות דלעומת זה (שעל זה באה הראייה מהפסוק), מובנת לכאורה בפשטות – שהרי דרשת רז"ל<sup>4</sup> "אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות", נאמרה על פסוק זה.

אבל באמת, הא גופא דורש ביאור, שהרי יש מאמרי רז"ל רבים שלא מביאים עליהם ראייה

(1) חלק משיחה זו – עד סוס"ג, הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר, ונדפס (באידיש) בלקו"ש ח"ב ע' 311 ואילך.

(2) ד"ה באתי לגני ה'ש"ת (סה"מ ה'ש"ת ע' 114 ואילך).

(3) נשא ה, יב.

(4) סוטה ג, רע"א.

(5) ב"ק עד, א. ב"ב מא, ב.  
(6) יבמות כ, א. נדה יב, א.  
(7) יבמות שם.  
(8) פכ"ד.



## ונקתה ונזרעה זרע (ה,כח)

היתה יולדת בצער תלד בריווח, אם היתה יולדת שחורים יולדת לבנים (רש"י)

מבואר בספרים שהקב"ה וכנסת ישראל משולים לאיש ואשה, והמשמעות הפנימית של קינוי וסתירה היא, שהקב"ה 'מקנא' ומזהיר את ישראל לא 'להסתתר' עם 'איש אחר', היינו היצר הרע. מובן אפוא ש"ונקתה ונזרעה זרע" רומז לתשובה. בשני דברים יוצא בעל-התשובה נשכר: א) הוא עצמו מתעלה - "במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד" (ברכות לד), ב) הוא גורם להפיכת העבירות לזכויות - "זדונות נעשו לו כזכויות" (יומא פו). לזה רומזים דברי רש"י:

א) "היתה יולדת בצער" - בעל-התשובה, שעבודתו היא באופן של "מן המיצר קראתי יי", מגיע ל"תלד בריווח" - ל"ענני במרחב יי"ה" (תהלים קיח). זהו העילוי באדם, שמעשיו עבודתו היא ב'ריווח', 'במרחב'. ב) "היתה יולדת שחורים" - רמז לעוונות, "אם יהיו חטאים כשנים" (שכן מבואר בגמרא (גדה יט) שאדום שהוסיף וגם לקה שחור הוא), "יולדת לבנים" - "כשלג ילבינו" (ישעיה א); החטאים מתלבנים ונהפכים לזכויות.

(לקוטי שיחות כרך כח עמ' 37)

## כה תברכו את בני-ישראל אמור להם (ו,כג)

"כה תברכו את בני-ישראל" - כאשר מברכים יהודי, "אמור להם" - צריכים להגיד כמה מילים שעליהן תחול הברכה.

(לקוטי דיבורים ב עמ' 710)

## ביום השני הקריב נתנאל בן צוער נשיא יששכר (ז,יח)

בשביל שני דברים זכה להקריב שני לשבטים, אחת - שהיו יודעים בתורה (רש"י)

בשמו של נשיא יששכר, נתנאל בן צוער, ניתן למצוא רמזים שונים ללימוד התורה. נתן - הקב"ה נותן לנו את התורה בכל יום ויום, וכנוסח ברכת התורה "נותן התורה" לשון הווה. אל - רומז לחסד, כנאמר (תהלים נב) "חסד אל כל היום". בנתנה תמידית זו מתבטאים חסדו וטובו של הקב"ה. בן צוער - "צוער" לשון מיעוט (כמו שנאמר (וירא יט) "הלא מצער היא", ורש"י מפרש "עיר קטנה"), ולשון צער. מי שרוצה לזכות בכתר תורה חייב להקטין ולבטל את עצמו, כנאמר "ונפשי כעפר לכל תהיה (ועל-ידי זה) פתח לבי בתורתך", וכן עליו לצער את עצמו, "וחיי צער תחיה" (אבות פ"ו).

(אור התורה במדבר עמ' 9)

## קערת כסף שתים-עשרה (ז,פד)

הם הם שהתנדבו, ולא אירע בהם פסול (רש"י)

העובדה שלא אירע פסול בקרבנות הנשיאים נרמזת בפסוק שלנו דווקא, שבו נכללים קרבנותיהם של כל הנשיאים. ללמדך: התפילה היא במקום קרבנות. אדם חייב לכלול את עצמו עם הציבור לפני שמתפלל, ואז מובטח לו ש"לא יארע פסול" בתפלתו, שכן "אין הקב"ה מואס בתפלתן של רבים" (ברכות נח).

(לקוטי שיחות כרך ח עמ' 47)

הזמן עתה לזמן דלעתיד הוא, שעתה נקרא הקב"ה: "בעל", ולעתיד: "איש" - כנאמר הכתוב (במענה לטענת בני-ישראל שהקב"ה נתן להם גט גירושין, "ומה לבעל על אשתו לאחר גירושין"<sup>16</sup>): "אי זה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה גו"<sup>17</sup>, שהרי להחליפם באומה אחרת חס ושולם אי אפשר<sup>18</sup>. ובמילא - על פי מה שנאמר<sup>19</sup> "איזוהי אשה כשרה העושה רצון בעלה", נוגע כל עניין של עבירה, שהרי אפילו כאשר עובר על רצון קל (שבזה נכלל גם "קדש עצמך במותר לך"), אינו עושה רצון הבעל, ובמילא אינו בבחינת "אשה כשרה". ולכן, כדי להסביר שעלידי כל עבירה נעשה האדם נפרד בתכלית, ונוגעת גם ההנהגה בדברים המותרים ("קדש עצמך במותר לך") - מביאים את הפסוק "כי תשטה אשתו", כיון שאין זו סתם ראייה, אלא הסברה: מדוע גם עבירה קלה נוגעת כל כך - לפי שהנשמה, נפש הבהמית, נפש הטבעית והגוף, הם בבחינת "אשה" להקב"ה, ו"איזוהי אשה כשרה העושה רצון בעלה", לכן נוגע אפילו רצון קל.

ג. וענין הב':

ענין "כי תשטה אשתו", אינו באופן שיודעים שנטמאה האשה, כי אם שנסתרה בלבד, ויתכן שטהורה היא, אלא שגם זה "נסתרה", נקרא "כי תשטה" מלשון שטות, ונקרא "מעשה בהמה", שבגלל זה צריכה להביא קרבן ממאכל בהמה<sup>20</sup>. לכאורה אינו מובן: כיון שלא יודעים שנטמאה, הרי אפשר להעמידה בחזקת כשרות, ורוב בנות ישראל כשרות הן, ואם כן, למה צריכה להביא קרבן ממאכל בהמה? - אלא טעם הדבר הוא, שהא גופא שנמצאת במצב כזה שאפשר לחשוך אותה על טומאה, הרי זה עניין של מעשה בהמה, כי אצל בנות ישראל, אסור להיות מצב של חשד. ואף-על-פי שענין "ונסתרה" כשלעצמו נקרא בשם מעשה בהמה, ומשום זה לבד אסורה לבעל, מכל מקום הרי זה רק לשעה קלה בלבד, כי מכיוון

מהפסוק "כי תשטה אשתו", שזוהי עבירה חמורה?

ב. שייכות "אין אדם עובר עבירה" ל"כי תשטה אשתו" - היא בשני עניינים. ענין הא':

הדין של "כי תשטה גו" הוא באשת איש, ודווקא אשת איש נעשית זונה בכיאה זו<sup>9</sup>, ולא פנויה (ואף שלדעת ר' אליעזר פנוי הבא על הפנויה עשאה זונה, אין זה אלא דעת יחיד, ואין הלכה כמותו<sup>10</sup>), והיינו, שהטעם שעבירה זו נוגעת כל כך, הוא, מפני היותה "אשת איש". וכן הוא בענין "אין אדם עובר עבירה" כו', שעלידה הרי הוא נפרד מאלקות - שהטעם שכל עבירה, אפילו עבירה קלה, נוגעת כל כך, הוא, משום שבני-ישראל הם בבחינת "אשה" להקב"ה, כמוסבר להלן.

איתא בזוהר<sup>11</sup> שפילוסוף שאל את ר' אליעזר: כיון שבני-ישראל הם עם המובחר, למה חלשים הם משאר העמים? והשיב ר' אליעזר, שהיא הנותנת: להיותם המובחר מכולם, אינם יכולים לסבול פסולת, כמו שקצים ורמשים - ברוחניות, ובמילא אינם יכולים לסבול זאת גם בגשמיות.

- ועל דרך המדובר (במאמר<sup>12</sup>) שאף-על-פי שאצל אומות העולם הא ד"קרו ליה אלקא דאלקיא"<sup>13</sup> אינו עניין של מרידה<sup>14</sup>, הרי אצל בני-ישראל, להיותם נעלים יותר, הנה בכל עבירה קלה נעשה יהודי נפרד בתכלית, מנותק לגמרי מאלקות, יותר מקליפה וסטרא אחרא.

ישראל דומים ללב<sup>15</sup>. וכשם שהלב, להיותו המובחר מכל האברים, אינו יכול לסבול פסולת, אפילו דקה מן הדקה, כך גם בני-ישראל. ובזה תובן שייכות "כי תשטה" ל"אין אדם עובר עבירה כו'":

בני-ישראל הם בבחינת "אשה" להקב"ה. הקב"ה הוא הבעל, ובני-ישראל הם האשה. וכן הוא בכל הזמנים, גם בזמן הגלות. - ההבדל בין

9) ראה לקו"ת קרח נג, ג.

10) יבמות סא, ב. רמב"ם הל' איסור ב פ"ח ה"ב.

11) ח"ג רכא, א.

12) פ"ג ואילך (לעיל ע' 296).

13) מנחות קי, א.

14) רמ"א או"ח סקנ"ו. וראה הנסמן לעיל בהמאמר הערה ז.

15) ראה ח"ג רכא, רע"ב. כוזרי מ"ב אות לו. תניא אגה"ק סל"א.

16) סנהדרין קה, א.

17) ישע"י ג, א.

18) קידושין לו, א. שו"ת הרשב"א ח"א סקצ"ד. רות רבה

פתיחתא ג. פסחים פז, א.

19) תדבאר פ"ט (בשינוי לשון קצת).

20) סוטה יד, סע"א. טו, רע"ב.



# פרשת נשא

## נשא

ההוראה בעבודת ה' משם פרשתנו:

כל יהודי חייב להיות בבחינת 'הרמה', עליו להיות לא רק 'מקבל' אלא גם 'משפיע'. שכן כל אחד ואחד, מבלי הבט על מעמדו ומצבו הרוחני, מסוגל להשפיע על אחרים לפחות בעניין מסויים. וכשם שגם העני בישאל חייב לקיים מצוות צדקה לפי ערכו ויכולתו, כך גם ה'עני ואביון' ברוחניות חייב לתת ולהשפיע למי שנמצא בדרגה פחותה משלו.

(התנועותיות תשמ"ו כרך ג, עמ' 585)

\* \* \*

יהודי צריך לדעת שבנוגע לכל ענייני יהדות נמצא הוא במעמד ומצב של 'נשא' – הגבהה ורוממות, מעל לכל מדידה והגבלה; ואז כשהוא מחליט לעשות פעולה טובה, ודאי יצליח בכך.

(התנועותיות תשמ"ה כרך ד, עמ' 2235)

\* \* \*

פרשתנו נקראת תמיד בסמיכות לחג השבועות, 'זמן מתן תורתנו'. ואכן, הן בתחילת הפרשה והן בסופה יש רמז לעסק התורה.

בתחילת הפרשה: "נשא את ראש בני גרשון גם הם" – במילים "גם הם" מודגש שבני גרשון נמנו לאחר בני קהת (וכפי שרש"י מפרש: "כמו שציוויתך על בני קהת"), והרי התורה מקדימה את בני קהת משום ש"היה קהת טוען הארון, ששם התורה" (מדרש רבה כאן).

ובסוף הפרשה: "ובבוא משה אל אוהל מועד לדבר אתו גו' וידבר אליו" – משה נכנס אל אוהל מועד כדי ללמוד תורה מפי הגבורה.

אף בשם פרשתנו נרמזת מעלתה של התורה: 'נשא', מלשון התנשאות והרמה – רמז שהתורה מגביהה את האדם הלומדה מעל הגבלות הבריאה, וכמאמר רז"ל (גיטין סב) "רבנן איקרו מלכים".

(מהתנועותיות שבת קודש פרשת נשא תשל"ה)

## והתודו את חטאתם (ה,ז)

שציונו להתוודות על העוונות והחטאים שחטאנו לפני האל ולומר אותם עם התשובה (ספר המצות להרמב"ם עשה עג)

כ"ק אדמו"ר ה'צמח צדק' מבאר את המשמעות הפנימית של וידוי דברים:

כל עבירה על רצון ה' יוצרת קליפה בעלת 'גוף' ו'נפש'. הנפש נוצרת מהתאוה שבעבירה, והגוף נברא ממעשה העבירה. כשאדם מתחרט על חטאו ומתוודה עליה, הרי החרטה, שהיא עקירת הרצון מן החטא, מעבירה את נפש הקליפה; והווידוי, שנחשב כמו מעשה, שכן "עקימת פיו הווי מעשה" (בבא מציעא ז), מבטל את גוף הקליפה.

(דרך מצותיך עמ' 76)

שלא נטמאה, אלא רק "ונסתרה" – נעשית אחר כך טהורה לבעלה, כמו שכתוב<sup>21</sup> "ונקתה ונזרעה זרע".

וכן הוא בשעה שיהודי עובר עבירה, שזהו עניין של רוח שטות – אין זה עניין של טומאה לבעלה חסוּשלוּם, שהרי "וכבודי (הניצוץ האלקי שבכל אחד ואחד מישראל) לאחר לא אתן"<sup>22</sup>, ואין זה אלא שלשעה קלה עשה מעשה בהמה, אבל סוף סוף – "ונקתה ונזרעה זרע", כי "לא ידח ממנו נדח"<sup>23</sup>.

וזהו טעם נוסף לכך שכשמדובר בעניין שטות

## נשי ובנות חב"ד צריכות להשתדל להגביה ולהעלות את

### כללות המצב של צעירי חב"ד, אנשי חב"ד וזקני חב"ד,

### שיגדל דור של לומדים, מקיימי מצוות נותני צדקה

כשמדובר אודות נתינת צדקה – יכול הבעל לטעון שאין לו כסף ליתן לצדקה, כיון שצריך כסף עבור צורך זה וצורך זה, לנסוע ל"קאנטרי" וכיצא-בזה.

– הצורך שיהיה בבית לא רק "לחם צר ומים לחץ", לא איכפת לו כליכך, כיון שאף אחד אינו יודע מה נעשה בבית; אבל אם הוא לא ייסע ל"קאנטרי", אזי ידעו כולם שאין לו תרפ"ט אלפים... והרי זה מאד לא יפה!

כ"ק מו"ח אדמו"ר<sup>24</sup> דיבר פעם עם סוחר (שעסק במסחר עצים) אודות קביעת עתים לתורה, וכאשר הסוחר התנצל שאין ראשו פנוי ("ער האט ניט קיין קאָפּ") ללימוד, אמר לו הרבי: אילו הייתי אומר שאינך מבין במסחר עצים, היית בודאי כועס, טורק את הדלת, ויותר לא היית חפץ לדבר עמי; ואילו בנוגע ללימוד התורה, אומר אתה בעצמך, ללא בוש כלל, שאינך שייך ללימוד... – הרי אדרבה, איפכא מסתברא!

ובכן: בנוגע למאתיים דולר עבור קרן שנת

(27) אבות פ"א מ"ב.

(28) ראה אג"ק שלו ח"ו ריש ע' קכא. ח"י ריש ע' שעה. וראה גם תו"מ חכ"ג ע' 158. וש"נ.

דלעומת-זה מובא הפסוק "כי תשטה אשתו" – כיון שבכך רוצים לבאר, שכל עניין השטות דלעומת-זה אצל בני-ישראל, אינו עניין של טומאה חס' ושלוּם, ואין זה אלא כמעשה בהמה לשעה קלה.

\* \* \*

ד. "הכל<sup>24</sup> הולך אחר החיתום"<sup>25</sup> – סיום העניין, זהו מה שקראנו בפרשת השבוע: "ונקתה ונזרעה זרע", וכדרשת רז"ל: "היתה יולדת בצער יולדת בריוח נקבות יולדת זכרים", והיינו – על פי הביאור הידוע של הבעל שם טוב ז"ל<sup>26</sup> – שדווקא

(21) נשא ה, כח.

(22) ישע"י מב, ח.

(23) שמואל"ב יד, יד (בשינוי לשון קצת).

(24) בשיחה זו תיקן כ"ק אדמו"ר כמה תיקונים (המו"ל).

(25) וכיון שזהו סיום וחותם הפרשה, הרי "הכל הולך אחר החיתום" (ברכות יב, א), והיינו, שגם אם בתחלה הי' העניין ד"כי תשטה", הנה סוכ"ס "ונקתה ונזרעה זרע", כיון ש"לא ידח ממנו נדח" (שמואל"ב יד, יד. וראה תניא ספל"ט. ובכ"מ) [...].

(26) כש"ט סרמ"ט. וראה שיחת ליל ערב חה"ש ס"ח (לעיל ע' 100).



# "משה קיבל תורה מסיני"

משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים ונביאים  
מסרו לאנשי כנסת הגדולה. הם אמרו שלושה דברים (פרק א משנה א)

פירוש כ"ק אדמו"ר:

השאלות במשנתנו: א) למה מפרט התנא את סדר המסורה ואינו אומר בקיצור שמשה קבל תורה מסיני ומסרה לדורות הבאים, עד לאנשי כנסת הגדולה. ב) הרי חלקם של הנביאים בקבלת ומסירת התורה אינו מצד מעלת הנבואה (דהרי אסור לפסוק הלכה על פי נבואה) אלא להיותם חכמים; ולמה מתאר אותם התנא כ"נביאים". ג) "הם אמרו שלשה דברים" – מניינא למה ליי? והעניין:

התנא מלמדנו חמש תכונות נפשיות הנדרשות בלימוד התורה.

משה – מעלתו המיוחדת בקשר לתורה היא ענוותנותו הגדולה, וכמו שאמרו רז"ל שמפני שמיעט את עצמו נקראת התורה על שמו. ותכונה זו מכשירה את האדם להיות "כלי" לתורה.

יהושע – על יהושע נאמר "לא ימיש מתוך האוהל", היינו שהיה מסור ונתון לתורה בלבד. וכך צריכה להיות גישתו של כל אחד, כי גם מי שאין תורתו אומנותו, הנה בזמן שלומד יהיה כאילו אין לו שום "אומנות" אחרת – תורתו אומנותו.

לאחר שתי תכונות אלו, הנדרשות כהכנה ללימוד התורה, מפרט התנא שלוש תכונות השייכות לעצם הלימוד:

זקנים – אמרו רז"ל "זקן – זה שקנה חכמה". כדי שהתורה תהיה קניינו העצמי של האדם (על דרך הקונה דבר בממונו) עליו להשקיע בה עמל ויגיעה.

נביאים – כשלומד אדם באופן של "לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא" זקוק הוא לסייעתא דשמיא, שיכוון לאמיתת ההלכה. עניין "סייעתא דשמיא" כפי שהוא בדור שלם – מתבטא בדור הנביאים.

אנשי כנסת הגדולה – תפקידם של אנשי כנסת הגדולה היה לפסוק הלכה למעשה ולתקן תקנות. ידיעתו של הלומד שההלכה נוגעת למעשה בפועל, מעוררת אצלו עיון רב ומיוחד, מתוך יראה שמא לא יכוון אל האמת, ועל ידי עיונו זה – הרי הוא מכוון אל האמת.

הם אמרו שלושה דברים – מצד בחינת אנשי כנסת הגדולה שעניינם הלכה למעשה ותיקון תקנות נתחדש שיש שלושה דברים.

דהנה, כל עוד שלא הגיע אדם להוראה למעשה (בחינת אנשי כנסת הגדולה) ביכולתו לומר שלגביו יש "שני דברים" בלבד – נותן התורה יתברך והאדם הלומד תורה. אבל משהגיע להוראה, עליו לדעת שיש "שלושה דברים": נותן התורה; האדם הלומד; והעולם, שעליו חלים פסקי התורה. כלומר – עבודתו היא לברר ולזכך את העולם על ידי פסקי התורה.

(מהתוועדות שבתקידוש פרשת נשא תשל"ו – על פי רשימת השומעים, ביאורים לפרקי אבות (א) עמ' 25-26)

ספרים, מאשר יירדם מתוך דאגות. ואכן לוודא שלא שכב לישון כל זמן שלא סיים את שיעורי הלימוד. וכמו כן בבוקר, עליה לעורר את הבעל שישכים לקום כדי ללמוד תורה.

מספרים אודות מנהג טוב שהיה בפאקנינג [אני בעצמי לא הייתי שם, אבל כך מספרים], שהיו מעירים את כולם בכל בוקר כדי ללמוד תורה, והסדר היה – לא כבמקומות שהיה ה"שמש" מקיש על החלון ויוצא ידי חובתו, מבלי שיהיה נוגע לו אם הלה אכן קם משנתו, אלא היו דופקים ודופקים עד שהיו מוציאים אותו ("ביז מ'האט יענעם ארויסגעשלעפט")... הוא היה מוכרח לקום משנתו בגלל הדפיקות, כדי שלכל הפחות בני הבית יוכלו להמשיך לישון... ובכן, סדר הנ"ל היה להעיר מבחוץ, ואילו כאן מדובר אודות הצורך להעיר מבפנים – שהאשה (האחות וכו') צריכה להעיר את הבעל (האח וכו') שילך ללמוד כו'.

כל דבר צריכים כאן לפרשו באותיות של דפוס אמסטרדם... ובכן, תוכן הדברים בפשטות הוא:

נשי ובנות חב"ד צריכות להשתדל להגביה ולהעלות את כללות המצב של צעירי חב"ד, אנשי חב"ד וזקני חב"ד, שיגדלו דור של לומדים, מקיימי מצוות נותני צדקה, וכו' וכו'.

וכיון שיש להם "מרכז" – יגיש הועד ("קאונסיל") חשבון כמה דפי גמרא למדו וכו'.

ועל ידי זה יהיה עניין "ונקתה ונזרעה זרע", "יולדת בריוח" . יולדת זכרים, באופן ש"אין מקרא יוצא מידי פשוטו"<sup>32</sup> – שתומשך השפעת כל טוב בבני חיי ומזוני רויחי.

(מהתוועדות י' שבט ה'תשי"ג, וערב חג השבועות ה'תש"כ. תורת מנחם כרכים ז עמ' 316-319: כח עמ' 136-139)

המאתיים להבעל שם טוב<sup>29</sup>, אסתדר בעצמי ("איך וועל זיך שוין אַינקערן"); ואילו המדובר עתה הוא אודות עניין הצדקה בכלל – שצריך להיות בכל יום, שהרי נתינת הצדקה צריכה להיות עוד קודם התפלה<sup>30</sup> שזוהו יסוד עבודת כל היום, בכל ימי החול, ובפרט בערבי שבת וימים טובים כו'.

הנה כאשר הבעל טוען ועושה חשבונות שאין לו כסף ליתן לצדקה – צריכה האשה לומר לו: מהי התועלת בכל החשבונות שלך – אולי הנך צודק בהם, אבל בינתיים אינך מקיים מצוה, והרי מצוה היא רצונו של הקב"ה; מוטב שלא תהיה צודק, ובלבד שתקיים את רצונו של הקב"ה ליתן צדקה בריבוי.

ועל דרך זה כשמדובר אודות קביעת עתים לתורה:

כאשר הבעל טוען שאין לו פנאי, ואין ראשו פנוי ללימוד, להיותו עסוק וטרוד כו', אם בעסקנות ציבורית או בענייניו הפרטיים, שגורמים לו דאגה,

– חז"ל אומרים<sup>31</sup> "מרבח נכסים מרבח דאגה", ואילו הוא, יש לו רק מיעוט נכסים, ועל כל פנים לא ריבוי נכסים, אלא שגורם לעצמו דאגה... –

צריכה האשה לומר לו: מהי התועלת בכל החשבונות שלך – אפילו אם הנך צודק, הרי בינתיים אינך לומד תורה!

האשה צריכה להשתדל ולעורר את הבעל, וכן את הילדים, האחים וכו', שישמרו את השיעורים הקבועים, איש לפי ערכו, בעניינים ששייך אליהם.

האשה צריכה להשיג ולעורר את הבעל שלא ישכב לישון בלילה כל זמן שלא סיים את שיעורי הלימוד. וגם כאשר הבעל טוען שהוא עייף, ובלאו הכי יירדם על הספר – צריכה האשה להסביר לו, שמוטב שיירדם עם פתגם בספר התניא, או בשאר

29 ראה שיחת יום ב' דחה"ש סי"ד (לעיל ע' 122 ואילך).

30 ראה ב"ב י"ד, א. שו"ע אדה"ז או"ח סו"ס צב. וש"נ.

31 אבות פ"ב מ"ז.

32 שבת סג, א. וש"נ.

# יהודים טובעים: מה ההצדקה לעניין הגלות!?

## לאחר אריכות הגלות – כל יהודי טהור ונקי

...עניין בעל ואשתו, איש ואשה, הוא – הקב"ה וישראל, אשר כפי שהדבר נשתלשל למטה זהו איש ואשה (כפי המדובר בארוכה בשיר השירים) – אשר ביניהם היו חופה וקידושין. אבל ייתכן שלאחר מכן יהיה העניין של "כי תשטה אשתו", שיהודי נכנס בו רוח שטות ויעשה עבירה, ש"אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות", אך לאחר מכן מתברר ומתגלה שהיהודי לא נטמא והוא לגמרי טהור ונקי – מכיוון שכל עניין העבירה בא מצד הרוח שטות, לא מצד עצמו, וכפי שהזוהר אומר – "נפש כי תחטא – תוהא!?! אצל יהודי לא יתכן עניין של חטא, זהו רק מה שמצד הרוח שטות שנכנסה בו עבר בפועל חטא. וכיצד מגלים שהיהודי באמת טהור? – זהו עליידי שנותנים לו "מי המרים המאריים", אלה אלפי השנים שיהודים שרויים בגלות, יום אחר יום, שנה ועוד שנה, מאות שנים אחרי מאות שנים, אלף שנה אחר אלף שנה של גלות! – וזה מגלה שכל יהודי הוא טהור ונקי, עד אפילו קל שבקלים שמוכן ללכת על מסירת נפש כאשר מגיע לדבר הקשור עם עצם השידוך בינו לבין הקב"ה. הרי יש לו "בעל", הקב"ה – אם כן, כאשר מגיע לעצם הקישור שלו עם הבעל – הולך הוא על מסירת נפש! אין זה אלא שמצד "אשר הרעותי", שהקב"ה ברא את היצר הרע – ייתכן שתהיה הווא-אמינא למצב הפכי.

## די לענווה – יש לתבוע משיח בתוקף!

עניין זה קשור גם לסיום המסכת [סוטה], לפי הגרסא שהמסכת מסתיימת במה שאמר ר' יוסף "לא תיתני ענוה דאיכא אנא". והביאור בזה: אין בנמצא ענווים גדולים כיהודים, ככנסת ישראל – מכיוון שמעיקר הדברים היו צריכים ישראל לתבוע בזרוע שהקב"ה ייתן להם הכול כיד המלך: על-פי דין מגיע להם הכול, שהרי הקב"ה (כביכול) אנסם "כפה עליהם הר כגיגית", שלכן "לא יוכל לשלחה גו". יתר על כן, ליהודים יש את כל הצדק לדרוש: מהו עניין הגלות, איזה עניין הוא זה שהבעל הלך למדינת הים, כיצד ייתכן – כאשר היו חופה וקידושין על-פי דת משה וישראל בין האשה – ישראל, לבעלה – הקב"ה, ונוסף לכך – האשה נקייה וטהורה – כיצד יתכן שהבעל הלך למדינת הים, והגלות קיימת!?! ואפילו אם ישנו חשש שהאשה עשתה משהו – הרי גם זה אינו באשמתה, אלא אשם הבעל, כי הוא ברא את היצר הרע, ועל זה הוא "מתחרט בכל יום"! אם-כן, איזו הצדקה יש לבעל, הקב"ה, להתנהג כך, לעזוב למדינת הים, ולשלוח את ישראל לגלות!?! – אלא מכיוון שיהודים הם ענווים, שאין ענווים למעלה מהם – לכן אינם טובעים זאת! – אך כמה הוא השיעור להיות עניו – הכה על השולחן ואמור שיביאו את משיח תיכף ומיד!!

(משיחת ש"פ בהעלותך תשמ"א. שיחות קודש תשמ"א סעי' נז – בלתי מוגה)

נגד מגפת ההפלות וכו' וחששתי לחלישות בפעילותה ולכן כתבתי לה הנ"ל.

## שיקולים שאינם שייכים

במהלך התוועדות יו"ד שבט תש"ל (שיחות קודש תש"ל כרך א' עמ' 435-436) מדבר הרבי על תפקיד נשיישראל להעמיד "צבאות ה'" לקראת הגאולה; ואין בן דוד בא עד שיכלו כו' – ושולל בתוקף תכנון המשפחה (לא כאותם הטוענים בעד זה ומגלים פנים בתורה שלא כהלכה).

בין השאר מציין הרבי כי אין זו מצווה פרטית בלבד (הראשונה בתורה) של "פרו... וכבשוה", אלא עניין כללי – כי בזה תלויה גאולתם של ישראל.

שיחה מיוחדת נוספת על חשיבות ריבוי הילודה השמייע הרבי בהתוועדות שבת קודש פרשת בהר בחוקותי תשל"א. התוועדות זו היתה קשורה בכינוס נשי ובנות חב"ד [אשר לאור דברי אדמו"ר הזקן שחסידות אינה נחלת קבוצה מסוימת דווקא, מוטלת עליהן ממילא שליחות להעברת מסרים "לכל נשי ובנות ישראל"].

הרבי ביאר בהקשר לכך את המשנה בפרקי אבות (שנלמדה באותה שבת) "לא הפילה אשה מריח בשר הקדש" – והסביר (שיחות קודש תשל"א כרך ב' עמ' 175-174):

הוראה לנשים העורכות "חשבון" (דקדושה, לכאורה) שאם ימעטו בילודה יהיה להם יותר זמן לעסוק במעשים טובים וכו'. באה אפוא המשנה וקובעת ש"בשר הקדש" – חשבון דקדושה אמיתי – אינו יכול לגרום חסיושלום למניעת לידתו של ילד יהודי...

בין השאר קבע את הקו בהחלטות כגון אלו, כי – "אם ישנו ספק בשל בעיות בריאות – יש להיוועץ ברב, לקבל חוות דעת תורנית, ולקיים הפסקדין של הרב. אך אם מדובר בשיקולים אחרים, אפילו דוחק ובעיות פרנסה, אסור שיהיו מניעה לכך".

של י.ט.א. [=סוכנות ידיעות יהודית]:

אשר תוכן הידיעה משתייך לעיקר העניין שדיברנו עליו וגם רצייתי לשמוע ממנה חדשות בדבר – היינו הילודה באה"ק ת"ו, ולא אכפול כאן הדברים, כי תקוותי חזקה אשר רשומים הם בזיכרונה.

כן מצרף הנני בזה העתק מכתב מרופא ארץ-ישראלי אשר הופיע בעתון "הרפואה", ואשר גם למכתב זה שייכות להענין. והרבי חותם את מכתבו:

ויהי רצון אשר פעולתה בזה, בתוככי פעולות כל אשר המשתדלים בשטח זה בכיוון הרצוי, תביא תוצאות טובות ובממדים הכי מקסימליים.

בתגובה כתבה הגב' גאולה כהן לרבי אשר טיבות שונות גורמות לכך שהיא תתגייס לטובת הרעיון – ותתחיל לפרסם בנושא אחרי ראש השנה (תשכ"ט). הרבי מיהר להגיב במכתב מכ"ה אלול תשכ"ח (אגרות קודש שם עמ' רמא) כדלהלן:

ואף-על-פי שכמובן חבל על העיכוב בזה, כי הלא בכל דבר טוב יפה שעה אחת קודם, אבל תקותי שכיון שמצדה ויתרה שיהיה באיחור זמן, יתנו לה [=במערכת העיתונים?] האפשרויות לכתוב בהתאם לכל רציניות הנושא ובהרחבה הדרושה. ובפרט על פי הנראה מהעתונות הנה בחוגים מסוימים ניכר שינוי לטוב ביחס לענין הילודה, ויהי רצון שיהיה כן גם אצל האבות והאמהות בארצנו הקדושה.

הגב' כהן קיימה את הבטחתה ופרסמה את חשיבות הנושא, והרבי הודה לה על כך ("ט סיון תשכ"ט – אגרות קודש כרך כו עמ' קמה):

...נתנית תודה על הקורת רוח שנגרמה לי על-ידי שהעלתה הנידון דרבי הילודה בארצנו הקדושה (ובכל תפוצות ישראל), ותקותי שלא תסתפק בהדיון על דבר זה פעם ושתיים מעל דפי העתונות, כי אם ממשיכה בזה באופנים המתאימים וביתר שאת.

בצורה לא ישירה יתבטא הרבי במכתב (שם עמ' קסח"ט) לאישיות חשובה אודות פעילות הסברה זו של הגב' כהן:

...שניהלה (ותקוותי שתמשיך לנהל) תעמולה

# עידוד הילודה

הטענות למניעת הריון נוסף אינן הסיבות האמיתיות, ולכן – "בשמחה ימסרו לה' ההחלטה על דבר הזמן הטוב להתברך בעוד זרע חייא וקיימא", כתב הרבי • משנת תשכ"ה החל בפעילות למען הסברת חשיבות הדבר, ובמיוחד בין אחינו הספרדים "שלא יטו אוזן כלל לאלו שהטיפו למשפחות מצומצמות"... • והוראה מיוחדת בעניין השיקולים הקובעים בסוגיה זו

## השפעה על רופאים

קיץ תש"מ. במהלך ביקורו של האדמו"ר מסדיגורא שליט"א אצל הרבי הועלה נושא ריבוי הילודה והקשיים בנושא זה בארץ הקודש. הרבי הדגיש שצריך לכוון את ההשפעה כלפי הרופאים, שכן הם בעיקר המפחידים מריבוי הילודה. האדמו"ר מסדיגורא (בצל החכמה עמ' 95) הגיב כי אם ההתעוררות תבוא מהרבי – הרי זה יפעל יותר. על כך ציין הרבי כי כבר החל לפעול בנושא ("התחלתי כבר לעורר ולהרעיש על דבר זה"). משמעות הדבר, ככל הנראה, שאז החל הרבי לפעול גם בגלוי בנושא זה. ראוי לציין כי אכן עובדה זו נכללה בתולדות הרבי ב'שלשלת היחס' שבספר היום-יום, שם נאמר: "יוצא בקריאה על-דבר עניין 'פריה ורביה', ומרעיש נגד 'תכנון המשפחה' וכו'..." באותה שנה, ייחד הרבי לכך שיחות ארוכות במיוחד בשבתות: נשא (י"ז בסיוון), ש"פ שלח וש"פ קורח, והתייחס לנושא בהרחבה. מאוחר יותר, בשיחות ו' תשרי תשמ"א, המשיך הרבי לדבר ולהדגיש את הדברים.

## הציווי הראשון

אולם כבר שנים רבות קודם לכן נדרש הרבי לנושא כדלהלן:  
בודאי שעניין כזה לא נצרך להסכמה מיוחדת, כיון שראשון לציווי בורא העולם ומנהיגו ויוצר האדם הוא ציווי פרו ורבו ומלאו את הארץ. והרי נוסף על זה שהתורה, תורת חיים, היא הוראה בחיי היום-יום, גם הסדר בתורה – תורה היא, כפתגם כ"ק רבינו הזקן בעל התניא והשולחן. ולכן כבר מודגשת חשיבות בעניין להיותו ציווי ראשון בתורתנו הקדושה].  
ואם בכל עת ובכל מקום מודגש הדבר ויסוד בתורתנו הקדושה], על אחת כמה וכמה בדורנו זה ובארצנו הקדושה], ארץ אשר עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה.  
ברכתי שלוחה לכל העוסקים במפעל נכבד זה ותבוא עליהם ברכת ה'.  
בכבוד ובברכה.  
הקטעים האמורים נכתבו "בפקודת כ"ק אדמו"ר שליט"א" כאישור על קבלת מכתב מיום ל' ניסן תשכ"ב ("על דבר יסוד ארגונם הנכבד") – "לכבוד קרן התולדה באה"ק ת"ו" (אגרות קודש כרך כב עמ' רמ).

## פרסום עמדה נגדית

בב' אדר א' תשל"ח כתב הרבי להרה"ג ר' קלמן כהנא (לקוטי שיחות כרך כ, עמ' 546):  
לכאורה אחת מהפעולות אשר גם על פי דרך הטבע – יעילות בשטח האמור, היא שנשיי ישראל הדרות בארץ ישראל יפגינו בדיבור ובכתב ובאסיפות פומביות וכו', כיון שעיקר הטענה שבגלוי של הצד דלעומת זה הרי היא – זכויות האשה בארץ הקודש וכו'.  
הרבי מוסיף:  
ובודאי גם בזה אין כת"ר [=כבוד תורתו] זקוק להבהרה נוספת ובפרט שנמצא על אתר.  
ואת המכתב הרבי חותם:  
והשם יתברך יצליחו בעבודתו בקודש להעמיד הדת על תלה, בפרט בחוק הנוגע ופוגע בילודה של רבבות מיישראל וכו'. ויהי רצון שייבשר טוב בזה ובכל שאר העניינים.

## הסיבה האמיתית להימנעות

רב חשוב מדרום-אפריקה, שעסק במבצעי טהרת המשפחה ועידוד הילודה, פנה אל הרבי בחורף תשמ"א ושאל כיצד להסביר לאותם הטוענים שיש צורך בהפסקה ומרווח בין ילד לילד כדי שהאשה תוכל לנוח, ובעיקר מבחינה פסיכולוגית.  
והשיב לו הרבי בחודש שבט תשמ"א (לקוטי שיחות כרך כ, עמ' 546-547):  
1) על דבר Spacing [=מרווח]: שייך לדבר התלוי בבחירת האדם ונמצא ברשות האדם רק בנוגע למניעת הריון, אבל ההריון ושיהיה בתכלית השלימות תלוי רק בה' ואפשר שאם לא עכשיו אימתי. ולדברי הכל על-פי טבע כל שהאשה צעירה יותר הולד מושלם יותר.  
2) Needs rest [=צורך במנוחה]: קשה להאמין שאשה שכבר טעמה וקבלה בפועל התענוג ונחת רוח בהולדת ילד ובגידולו לנגד עיניה והתקדמותו על-ידי חינוכה ומסירות נפש שלה וכו', תסכים ועל-אחת-כמה-וכמה שתנצח לשלול מעצמה כל זה מטעמים הנזכרים לעיל, ובפרט בהתבוננות ב(1).

והטעם הפנימי (subconscious) [=בתת-מודע ובתת-ההכרה, הוא –] "יראת" צער העיבור והלידה וטורח הגידול ואי אפשריות להשתתף בכמה אירועים במשך זמן זה ולפעמים כיוצא בו, והעיקר על-פי יסוד והתחלת כל השולחן-ערוך, מה תאמרנה המלעיגות.  
וכשיבארו שזוהי המניעה האמיתית הרי בשמחה ימסרו לה' ההחלטה על דבר הזמן הטוב להתברך בעוד זרע חייא וקיימא.  
הרבי חתם את מענהו במילים הבאות:  
יש להאריך בכל הנזכר לעיל וגם להוסיף עוד.

## נגד 'מגיפת' ההפלות

"תקופתנו זו, ובפרט השנים אחרונות, רבת האפשרויות היא מאין כמותה, אפשרויות בנוגע לחיסון וביסוס עמדת עמנו בני-ישראל בכל מקום שהם, ובפרט בארצנו הקדושה" – כתב הרבי למי שהיתה באותם ימים עיתונאית ולימים חברת-כנסת – הגב' גאולה כהן.  
הגב' כהן זכתה גם לבקר ב'יחידות' בחורף תשכ"ה, וכבר אז העלה הרבי נושא זה בפירוט ובהרחבה. בהמשך, בתחילת חודש אלול תשכ"ז, פנתה אל הרבי במכתב והרבי השיב לה במכתב ארוך (אגרות קודש כרך כד עמ' שפ"ש-פד), ובין השאר מביא כדוגמה:  
...תעמולה לעלייה פנימית. והרי העלייה הפנימית ירדה באופן הכי מבהיל דוקא בחוגי אחינו בני-ישראל הספרדים מעת עלייתם לארצנו הקדושה. וכשתהיה פנייה מאשה ספרדית, פנייה בהתלהבות, שלא יטו אוזן כלל לאלו שהטיפו למשפחות מצומצמות, הטפה משך שנים רבות שלצערנו הרב הצליחה באופן יוצא מן הכלל – בודאי שפנייה כזו היתה מוצאת הד נכון וגם עמוק ועד לשינוי בפועל. ועל דרך זה גם בנוגע לביסוס חיי משפחה, וכולי וכולי.  
כמעט שנה לאחר-מכן, בכ"ח בתמוז תשכ"ח (אגרות קודש כרך כה, עמ' רד"ה), משגר לה הרבי שוב מכתב – "כיוון שלא שמעתי ממנה כל העת" – אליו הוא מצרף "ידיעה מגיליון המודיעין